

KATOENSPINNERIJEN EN SUIKERRAFFINADERIJEN IN CHINA EN HONGKONG.

Onder de verschillende plannen, die in de laatste jaren werden aanbevolen ten einde voor Nederlandsch kapitaal en Nederlandsche werkkracht een nieuw arbeidsveld te openen, behoorden ook die voor het oprichten van katoenspinnerijen en weverijen en van eene suikerraffinaderij te Hongkong of te Shanghai.

Het komt mij voor, dat beide denkbeelden berusten op oppervlakkige waarneming en onvoldoende overweging, en ik hoop in de volgende regelen aan te toonen, dat men verstandig zal handelen door het Nederlandsche kapitaal voorloopig niet hier in dergelijke ondernemingen te beleggen.

In de eerste plaats moet de kwestie der katoenindustrie in China zelf worden besproken.

Er bestaan in dat Rijk behalve de gewone inlandsche dorps-spinnerijen en weverijen thans 5 groote fabrieken, waarin katoen wordt verwerkt.

Deze zijn:

De Ewo Spinning and Weaving Company L^d opgericht in 1895 met een kapitaal van 1.750.000 taels (toen ongeveer gelijk 3.5 millioen gulden) verdeeld in 17.500 aandeelen, elk van 100 taels volgestort, waarvan echter slechts 15000 aandeelen zijn uitgegeven. Er is geen reserve kapitaal. De schulden der onderneming bedroegen 31 October 1898 taels 17.649⁸⁹; op 31 October 1900 taels 118.118⁶⁶ en op 31 October 1901 taels 13.638.

Het laatste en eenige dividend werd uitbetaald den 25 November 1897 en bedroeg $3\frac{1}{2}$ pCt over het werkjaar eindigende 31 October 1897.

De koers der aandeelen was begin 1899 tot 70, begin 1901 tot 50, en begin 1902 tot 42 taels gedaald. Thans is de koers 60 taels.

De International Cotton Manufacturing Co. L^d werd opgericht in 1895 met een kapitaal van 1 miljoen taels (toen ongeveer 2 miljoen gulden) verdeeld in 10.000 aandelen, elk van 100 taels volgestort, waarvan 1616 niet werden uitgegeven. Het beschikbare kapitaal was dus 838.400 taels.

Den 30 April 1898 werd het laatste dividend, zijnde 3 pCt., uitbetaald. Reserve kapitaal is niet gevormd. De schulden der onderneming hadden 30 September 1898 het bedrag van 5.289⁹⁴ taels bereikt en waren 30 September 1899 tot 48.969²² taels geklommen. Den 30 September 1901 bedroegen zij 142.069 taels.

De koers der aandelen was begin 1899 tot 80, begin 1901 tot 50 en begin 1902 tot 20 taels gedaald. Thans is de koers 25 taels.

De maatschappij leed van den aanvang af onder de gevolgen van het gemis van voldoende werkkapitaal. De kosten voor den grond, de fabriek met machineriën, enz. bedroegen 1.080.000 taels, zoodat de onderneming dadelijk genoodzaakt was zich in schulden te dompelen door geld van de Russisch-Chineesche bank te leenen.

Van hare verdiensten heeft zij gedurende eenigen tijd den intrest der geleende sommen betaald en zelfs een klein deel afgelost. Maar het bestuur was genoodzaakt de aandeelhouders een verlies van een vierde gedeelte van het kapitaal te doen aanvaarden, waardoor dit werd terug gebracht tot 628.800 taels. Tevens bood het aan aandeelhouders en anderen obligatiën aan ten bedrage van een half miljoen taels, waardoor belegd kapitaal en obligatiën te zamen 1.128.800 taels zullen bedragen. De obligatiën zijn nog niet alle geplaatst en de maatschappij verkeert nog in groote moeilijkheden, maar men hoopt toch nog wel haar in stand te kunnen houden.

De Laou Kung Mow Cotton Spinning and Weaving Co. L^d werd opgericht in 1895 met een kapitaal van 800.000 taels (toen ongeveer gelijk ruim 1.6 miljoen gulden), verdeeld in 8000 aandelen, elk van 100 taels volgestort, waarvan 842 niet werden uitgegeven. Ook hier is geen reserve kapitaal.

Den 1° Augustus 1898 werd voor het laatst een dividend betaald en wel 4 pCt. over 1898.

De koers der aandelen was begin 1899 tot 80, begin 1901

tot 70 en begin 1902 tot 50 taels gedaald. Thans is de koers 40 taels.

De Soy chee Cotton Spinning Co. L^d werd in 1895 opgericht met een kapitaal van 1 millioen taels (toen ongeveer gelijk 2 millioen gulden) verdeeld in 2000 aandeele, elk van 500 taels volgestort.

Slechts eenmaal werd dividend uitbetaald en wel 1 Februari 1898, zijnde 4 pCt. over het werkjaar 1897.

De koers der aandeele was begin 1899 tot 400, begin 1901 tot 325, en begin 1902 tot 260 taels gedaald. Thans is de koers nog slechts 150 taels.

De Yahloong Cotton Spinning Co. L^d werd in 1897 opgericht met een kapitaal van 750.000 taels (toen ongeveer gelijk 1.350.000 gulden) verdeeld in 7500 aandeele, elk van 100 taels volgestort, waarvan echter slecht 5716 geplaatst waren, zoodat de beschikbare fondsen niet meer bedroegen dan 571.600 taels of ruim een millioen gulden.

Het beheer werd toevertrouwd aan de Engelsch-Amerikaansche firma Tearon Daniel & Co.

Dadelijk deed zich gebrek aan geld gevoelen want voor grond, gebouwen en machinerien werden uitgaven tot een bedrag van 736.000 taels gevorderd. Men was dus genoodzaakt tegen onderpand der fabriek geld op te nemen van de Russisch-Chineesche Bank.

Dividend is nooit betaald. Van vorming van reserve kapitaal kon geen sprake zijn. De koers der aandeele daalde begin 1899 tot 55, begin 1901 tot 50 en in den loop van het jaar 1901 zelfs tot 1 tael, waarvoor de eigenaren ze aanboden.

De toestand der maatschappij was zoo hopeloos geworden, dat de aandeelhouders weigerden meer geld bij te passen en de voornaamste crediteur, de Russisch Chineesche bank, eischte dat zou worden overgegaan tot publieke verkooping, die den 4 December 1901 te Shanghai plaats had en die de som van 380.000 taels opbracht.

De nieuwe eigenaar, de heer Twentymann, die de geheele inrichting verkreeg voor ongeveer 50 pCt. van hetgeen voor den bouw en aanschaffing der machines werd uitgegeven, trachtte eene nieuwe maatschappij te vormen wederom onder directie der firma Tearon Daniel & Co. Maar de uitgifte van een aandeele kapitaal ad 400.000 taels of ongeveer 400.000 gulden is totaal

mislukt. Er werd geen tiende deel van dat bedrag ingeteekend.

Daarop is de fabriek onder de hand verkocht aan de Shingtai Company, die veel Indisch en Amerikaansch katoen invoert. Men beweert dat de prijs door de Shingtai Company betaald; ongeveer 50.000 gulden minder was dan die, welke in December 1901 voor de fabriek werd gegeven.

Aangezien de nieuwe eigenaren over voldoende kapitaal beschikken, bestaat het vooruitzicht dat de onderneming onder goede leiding in het vervolg betere zaken zal kunnen maken dan voorheen.

Het kapitaal in al de bovenvermelde ondernemingen behoort voor een zeer groot gedeelte aan Chineezzen, doch ook zeer vele aandelen behooren aan Europeanen en de fabrieken staan onder deskundige Europeesche bestuurders.

Gedurende den moeielyken toestand in 1900 bleven de fabrieken aan het werk, omdat men er tegen op zag ze te sluiten wegens de groote hoeveelheden ruwe katoen, die in voorraad waren of die men had gekocht; de voortzetting der werkzaamheden ging voor de meesten echter gepaard met veel verlies.

Daar de fabrieken alle gevestigd zijn in het Chineesche Rijk zelf, kunnen zij de inheemsche katoen verwerken zonder invoerrecht te betalen en kunnen eveneens de fabriekaten zonder betaling van rechten in het Rijk verkoopen.

De fabrieken moeten echter ook ruwe katoen uit den vreemde aanvoeren en er wordt beweerd dat de hooge prijzen, die zij moeten betalen om zich voldoende aanvoer van grondstoffen te verzekeren, eene der voornaamste oorzaken zijn van de financiële moeielijkheden, waarin de ondernemingen verkeerden. Groote sommen moeten worden uitgegeven om te zorgen, dat het geheele jaar voldoende voorraad van ruwe katoen aanwezig is en deze niet uit China naar Japan en elders worde uitgevoerd. Het sluiten van kontrakten voor de levering van het ruwe materiaal na zekeren termijn is uit den aard der zaak gepaard met gevaar van verlies in verband met verandering in de prijzen van katoen op de wereldmarkt en met den schommelenden koers van den dollar.

Indien katoen uit Indie of Amerika moet worden aangevoerd; moet een invoerrecht van 5 pCt. ad valoren worden betaald.

Er zijn stemmen opgegaan om dit invoerrecht niet te heffen van grondstoffen, die voor de katoenfabrieken in China worden ingevoerd, en zelfs om een uitvoerrecht van 10 pCt. te heffen op de ruwe katoen, die in China is gegroeid. Maar het is niet aan te nemen dat dergelijke willekeurige maatregelen ter begunstiging van boven vermelde ondernemingen ooit zullen worden genomen. Zij zouden op onoverwinnelijken tegenstand stuiten niet alleen in China maar ook van elders komende.

Thans moet nog vermeld worden de Hongkong Cotton Spinning Weaving & Dyeing Co. L^d, die in 1894 in de Britsche kolonie Hongkong is opgericht.

Indien deze fabriek Chineesch katoen verwerkt, moet zij volgens het Chineesch tarief uitvoerrecht betalen, terwijl van hare fabrikaten bij invoer in China invoerrecht zal worden geheven (5 pCt. ad valoren of nader vast te stellen specifiek recht).

Met het oog op de China markt is deze fabriek dus in sommige opzichten in minder voordeeligen toestand dan de fabrieken op het vasteland.

De onderneming begon met een kapitaal van 1 200.000 dollars (toen ongeveer gelijk 1.440.000 gulden) verdeeld in 12.000 aandeelen elk van 100 dollars volgestort, waarvan 9000 werden uitgegeven zoodat de beschikbare fondsen 900.000 dollars of ruim een millioen gulden bedroegen.

Reeds van den aanvang af werd dit kapitaal beschouwd niet voldoende te zijn voor den aankoop van grond, de oprichting der gebouwen, den aankoop van machinerien en voor het drijven der onderneming.

Men ging echter uit van het denkbeeld dat men het noodige werkkapitaal zou kunnen opnemen en wel tegen intrest, die minder zou zijn dan de voordeelen, die men door de fabriek zou behalen. Ook hoopte men dat de 3000 aandeelen, die aanvankelijk niet geplaatst werden, later nog wel à pari zouden kunnen worden uitgegeven, wanneer men geld zou noodig hebben.

In deze verwachtingen werd men echter teleurgesteld.

De noodige fondsen om de zaak aan den gang te houden moesten worden voorgeschooten door de general managers, de firma Jardine Matheson en C^o, en de onderneming werd meer

en meer bezwaard met schuld, die op een zeker oogenblik was geklommen tot 1.656.000 doll.

Onder de werklieden waren er velen, die het werk nog niet volkomen kenden. Met zulk personeel in een nieuwe onderneming kon men natuurlijk niet zoo voordeelig werken als mogelijk is in eene lang bestaande onderneming met ervaren werkvolk, waar alles sinds jaren geregeld gaat en enkele nieuwelingen den leertijd doorbrengen zonder dat zulks eenigen nadeeligen invloed heeft op den algemeenen gang der zaken.

De pest die te Hongkong jaarlijks eenige maanden heerscht en in 1900 in den omtrek der fabriek vele offers eischte, had nadeeligen invloed op de onderneming.

Groot nadeel werd ondervonden door de hooge prijzen van ruwe katoen zonder overeenkomende verhooging der marktwaarde van het katoengaren.

Onder zulke omstandigheden kon natuurlijk geen dividend worden betaald en aan het vormen van reserve kapitaal kon nooit gedacht worden. De koers der aandeele daalde begin 1899 tot 78 en begin 1901 tot 20.

Tengevolge der bovenvermelde redenen werd de toestand onhoudbaar en was men genoodzaakt den 3 April 1901 het werk in de fabriek te staken. Omtrent de toekomst der onderneming moest in eene vergadering van aandeelhouders worden beslist.

Deze had plaats in Juni 1901. Het bestuur toonde aan, dat er geen uitzicht bestond voor de maatschappij, die rente van het voorgeschoten bedrag moest betalen, om ooit een eenigzins bevredigend dividend te kunnen uitkeeren over een kapitaal van 900.000 dollars.

Men had te kiezen tusschen liquidatie of hervorming der maatschappij op anderen finantieelen grondslag.

Het was hoogst onwaarschijnlijk, dat in geval van liquidatie voor de fabriek met toebehooren een bedrag zou worden verkregen gelijk aan de schuld, die de onderneming drukte. De aandeelhouders zouden dus voor hunne aandeele van 100 dollar in het geheel niets hebben terug gekregen.

Het best was dus de onderneming op anderen grondslag te hervormen en men hoopte dat het daarna onder normale omstandigheden mogelijk zou zijn bevredigende resultaten te verkrijgen.

De „general managers“, die nog in het bezit waren van het groot aantal aandeeleu, die zij bij den aanvang hadden genomen, stelden voor in de nieuwe onderneming de helft van het vereischte kapitaal voor hunne rekening te nemen en boden de andere helft aan den aandeelhouders en het publiek aan. Zelfs wilden zij hun aandeel vermeerderen tot het volle bedrag, dat zij van de onderneming te vorderen hadden en dat einde Juni 1901 in ronde cijfers ongeveer 1.130.000 dollars was.

Bij de nieuwe regeling zouden de aandeelhouders in plaats der oude bewijzen van 100 dollars volgestort nieuwe bewijzen ontvangen van 10 dollars volgestort.

Van de waarde der machinerien die in de boeken voorkwamen met het cijfer 1.101.424 dollars zou 50 pCt. worden afgeschreven en de machines dus in de nieuwe boekhouding worden ingeschreven met eene waarde van 556.000 dollars.

Eveneens zou van de waarde der gebouwen 20 pCt. worden afgeschreven.

Met het oog op latere uitbreiding had men bij de oprichting 392.000 vierkante voeten grond aangekocht. Ten einde minder grondbelasting te betalen en zich werkkapitaal te verschaffen werd voorgesteld van deze oppervlakte 150.000 vierkante voeten bij eene gunstige gelegenheid te verkoopen.

Deze voorstellen werden met algemeene stemmen aangenomen en het werk in de fabriek werd in Juli 1901 hervat.

De onderneming heeft nu een kapitaal van 670.000 dollars verdeeld in 67.000 aandeeleu elk van 10 dollars volgestort.

In de nieuwe aandeeleu is in 1901 wat gespeculeerd, in het begin van 1902 was de koers $13\frac{1}{2}$ dollars, thans zijn zij op 14 dollars genoteerd.

Op den naam afgaande is de fabriek opgericht voor spinnen, weven en verwen. Tot nu toe bepalen de werkzaamheden zich echter tot het spinnen en haspelen van katoengaren. Deze worden aan de bevolking in het binnenland van China verkocht.

Wegens den geringen prijs van den handenarbeid in China zou het waarschijnlijk nog niet mogelijk zijn de fabriek te doen concurreeren met de inlandsche dorpsweverijen zonder zich op nieuw aan groote verliezen bloot te stellen.

Eene stoommachine van 1700 P. K. levert de beweegkracht. Er zijn 50.000 spullen.

Toezicht wordt uitgeoefend door Europeesch personeel. Het arbeiders personeel bestaat uit 1300 Chineezzen, waaronder zeer vele vrouwen, jongens en meisjes.

Soms is het te Hongkong moeielijk het aantal vrouwen kompleet te houden. Het schijnt dat bij de katoenfabrieken in China zelf zich naar evenredigheid meer vrouwen voor den fabrieksarbeid aanbieden dan te Hongkong.

De werktijd is van 6 ure tot middag en van 1 tot 6 ure namiddag, dus elf uren per dag.

Voor vele der kinderen schijnt deze inspanning te zwaar te zijn en het komt dikwijls voor, dat ze na een paar maanden in de fabriek te hebben gewerkt door de ouders worden teruggenomen.

Hunne plaatsen moeten dan worden vervuld door anderen, die geheel ongeoeffend zijn, en deze dikwijls voorkomende verandering van personeel is natuurlijk niet gunstig voor de resultaten van het werk.

Het chineesche volk is gewoon aan het werk in de kleine dorpsweverijen en heeft nog weinig ondervinding van het gezamenlijk arbeiden in groote fabrieken.

Wellicht is het hieraan gedeeltelijk toe te schrijven dat de arbeiders te Hongkong nog niet in staat zijn evenveel nuttigen arbeid te leveren als goed geoeffende fabrieksarbeiders, die in Europa soortgelijk werk verrichten. Misschien moet het feit, dat hier minder arbeid geleverd wordt, ook gedeeltelijk worden toegeschreven aan de hoogere temperatuur, waaraan men te Hongkong gedurende een groot deel van het jaar is blootgesteld.

Het werkvolk is echter gewillig en vlug van begrip en het is daarom wel te voorzien dat zich ook hier na eenige jaren eene klasse van fabrieksarbeiders zal vormen, die beter geoeffend zullen zijn en dus ook meer arbeid zullen kunnen leveren.

De vrouwen kunnen te Hongkong tot 9 dollars (thans ongeveer gelijk f 10) per maand verdienen, terwijl naar men mij in de fabriek mededeelde een vrouw in Engeland met hetzelfde werk ongeveer 1 pd. st. per week zou verdienen.

De jongens verdienen hier tot 5 dollars per maand, terwijl jongens, die in Engeland hetzelfde werk verrichten, soms 10 shillings per week ontvangen.

Voor voeding der vrouwen en kinderen moeten zij ongeveer 3.2 dollars (thans gelijk f 3.60) per maand afzonderen.

Men verwerkt nagenoeg uitsluitend katoen uit Britsch-Indië en ondervindt dus ten volle de nadeelige gevolgen, wanneer hongersnood of pest aldaar voorkomen en de productie van katoen verminderen.

Aangezien de garens afkomstig uit de Hongkongsche spinnerij bij invoer in China aan invoerrecht 5 pCt. ad valorem zijn onderworpen, doet zich de vraag voor of de ondernemers niet beter zouden hebben gedaan door de fabriek niet te Hongkong maar in Britsch-Indië of wel in China zelf te bouwen.

Geen der hier boven besproken fabrieken heeft tot nu toe zaken gemaakt, die naar mijne meening kunnen aanmoedigen om ook Nederlandsch kapitaal hier in dergelijke ondernemingen te steken.

Bij de beschouwing van den koers der aandelen mag men niet uit het oog verliezen dat de tael, die in 1895 ongeveer eene waarde van twee gulden had, thans tot ongeveer f 1.65 is gedaald en dat de Mexicaansche dollar, die in 1897 ongeveer gelijk stond met f 1.20, thans schommelt om de waarde van ongeveer f 1.10.

Het komt mij daarom voor dat men uit een Nederlandsch oogpunt beschouwd veel beter handelt door in fabrieken in Nederland stoffen te vervaardigen die geheel aan den smaak der koopers in China voldoen, dan door in deze streken eene spinnerij en weverij op te richten.

Behalve meerdere zekerheid voor het aanzienlijke kapitaal, dat voor zulk eene onderneming wordt vereischt, zal men dan tevens het voordeel hebben dat alle arbeidsloonen in Nederland aan Nederlandsche werklieden en niet in China aan Chineezzen worden uitbetaald.

Ten slotte eene korte mededeeling betreffende de spinnerijen in Tonkin.

De spinnerij te Haiphong behoorende aan de Société cotonnière de l'Indo-Chine met een kapitaal van $2\frac{1}{2}$ milloen francs onder beheer van den ingenieur Butin had op het einde van November 1900, in werking 16000 spinnen en kon per dag

afleveren 10 balen elk van 180 kilogram garens No. 20 (engelsche nummering). De waarde per baal afgeleverd aan de spinnerij was toen 115 dollars.

De fabriek dient om een inlandsch product in de plaats te brengen van de garens van Bombay, die, blijkens de onderzinking gedurende 7 jaren van het douanetarief, niet konden worden verdrongen door de garens, welke uit Frankrijk werden aangevoerd.

Als arbeiders werden gebruikt 200 mannen en 400 vrouwen, alle bewoners van een groot dorp nabij Haiphong in de onmiddellijke nabijheid der fabriek.

De ruwe katoen komt van Than-hoa, Cambodja, Britsch-Indie en Amerika; men mengt verschillende soorten dooreen.

Sedert eenige jaren bestaat eene spinnerij met 10000 spullen te Hanoi.

Er wordt gedacht over de oprichting eener derde spinnerij.

Deze mededeelingen betreffende de spinnerijen in Tonkin zijn ontleend aan Bulletin Economique de l'Indo-Chine 1901. Zij zijn niet volledig, maar het schijnt dat meer gegevens omtrent deze fabrieken niet worden gepubliceerd.

Het blijkt echter wel dat ook de fabrieken in Tonkin niet zeer groot zijn, dat de daarin gestoken kapitalen veel kleiner zijn dan die, waarmede de Chineesche maatschappijen werden opgericht, doch dat deze ondernemingen, die in zekeren zin een nationaal karakter dragen, onder bescherming van tarieven met voldoende resultaten kunnen werken.

Na bovenstaande aantekeningen betreffende de katoenfabrieken moge het volgende dienen ten opzichte van suikerraffinaderijen.

Er zijn te Hongkong twee suikerraffinaderijen, die beide met groot kapitaal werken.

De Taikoo Sugar Refinery maakt niets publiek omtrent haar kapitaal, hare fabriek en de winsten, die worden gemaakt. Het is echter bekend dat zij over aanzienlijk kapitaal beschikt. De fabriek is zeer groot en zendt veel suiker naar China.

De China Sugar Refinery is opgericht in 1878 en heeft thans een kapitaal van 2.000.000 dollar. Jaarlijks wordt een verslag gepubliceerd.

In N° 48 der Consulaire Verslagen en Berichten van 1898

werden omtrent deze fabriek eenige mededeelingen opgenomen, waarnaar ik de vrijheid neem te verwijzen en waaruit blijkt dat het dividend over de 19 jaren 1879 tot en met 1897 gemiddeld $13\frac{1}{2}$ pCt. van het kapitaal bedroeg.

De dividenden per aandeel van 100 dollar bedroegen over

1898	17 dollar
1899	7 "
1900	12 "
1901	12 "

Ter beoordeeling van den stand der onderneming kan ook dienen de ondervermelde opgave van den koers der aandelen elk van 100 dollar volgestort. De koers van den dollar mag daarbij niet buiten rekening blijven.

Koers der aandelen op 31 December.		Waarde van den dollar in guldens.	Waarde der aan- deelen in guldens.
1894	140 doll.	1.20	168
1895	114 "	1.27 ⁵	145 ^{3 5}
1896	135 "	1.27	171 ^{4 5}
1897	160 "	1.18	188 ^{8 0}
1898	170 "	1.19 ⁵	203 ^{1 5}
1899	120 "	1.16 ⁵	139 ^{8 0}
1900	119 "	1.24	147 ^{5 6}
1901	150 "	1.12	168
24 Maart 1902	130 "	1.09	141 ^{7 0}

De finantieele resultaten, met de beide bestaande raffinaderijen gemaakt, waren tot nu toe over het algemeen ongetwijfeld zeer bevredigend.

Wel ondervonden de fabrieken bij den verkoop van hare producten zoowel hier als in China, in Japan en in Britsch-Indië de mededinging van beetwortelsuiker.

Ook moesten zij rekening houden met de raffinaderijen, die in de laatste jaren in Japan zijn opgericht en waren zij daarom genoodzaakt de prijzen der suiker te verlagen.

Zelfs zagen zij den afzet in Japan verminderen.

Maar in China werd de afzet veel grooter.

En terwijl ongeveer 20 jaar geleden 15.000 tons in Hongkong werden geraffineerd is die hoeveelheid tot boven 200.000 per jaar gestegen.

Het oprichten eener derde raffinaderij met vreemd kapitaal zou te Hongkong echter op onoverwinnelijken tegenstand stuiten van de zijde der zeer invloedrijke aandeelhouders der bestaande raffinaderijen. Hoogst waarschijnlijk zou die tegenstand sterk genoeg zijn om het plan te verijdelen. Reeds meer dan eens zijn pogingen gedaan door personen, die hier een grooten invloed hebben en over zeer groot kapitaal beschikken en die het er op toelagden eene derde raffinaderij op te richten of het beheer der China Sugar Refinery in hunne handen te doen overgaan.

Die pogingen hebben tot nu toe echter geen resultaat gehad. En het is niet aan te nemen dat een Nederlandsch syndicaat in dit opzicht hier beter zou slagen.

Voor al zou het hoogst moeielijk zijn hier een geschikt terrein te verkrijgen, waar goed water steeds in voldoende hoeveelheid kan worden aangevoerd.

Het oprichten eener suikerraffinaderij in een der havens van het Chineesche rijk zou onder de bestaande regelingen slechts kunnen leiden tot geldelijk verlies.

Eenige jaren geleden werd door de China Sugar Refinery behalve de fabriek te Hongkong ook eene raffinaderij opgericht te Swatow. Men hoopte toen door hulp van invloedrijke personen voor deze fabriek van de Chineesche autoriteiten vrijstelling te erlangen van het betalen van invoerrecht (thans ad 5 pCt. van de waarde) op de ruwe suiker of van uitvoerrecht op het geraffineerde produkt. Toen dit niet werd toegestaan kon de fabriek niet zoo voordeelig werken als de fabrieken, die te Hongkong aan de maatschappij behooren.

Het werk in de raffinaderij te Swatow werd daarom gestaakt en de fabriek staat reeds jaren werkeloos.

Indien het tarief der Imperial Maritime Customs voor suiker mocht verhoogd worden, zouden de redenen, die tot het sluiten der fabriek aanleiding gaven, nog in hooge mate haren invloed doen gevoelen.

Men bedenke hierbij wel dat de raffinaderij te Swatow is gevestigd in een streek, die zelf zooveel suiker produceert, dat zij daarvan over land naar de naast bijgelegen streken kan zenden en bovendien over zee jaarlijks ter waarde van 8 à 10 miljoen gulden suiker uitvoert. De raffinaderij kon dus in de onmiddellijke nabijheid veel ruwe suiker vinden, die met buiten-

landsche suiker gemengd zeer geschikt is om te worden geraffineerd.

Men bedenke dat niettegenstaande deze voordeelige omstandigheid de maatschappij toch tot het besluit kwam dat hare fabriek te Swatow niet kon wedijveren met hare eigene fabrieken in de vrijhaven Hongkong en dat die fabriek dus moest worden gesloten en het daarin gestoken kapitaal renteloos moest blijven.

Men zal dan tot de overtuiging komen dat eene raffinaderij in eene streek in China, die zelf geen suiker voortbrengt, bij voorbeeld in de nabijheid van Shanghai, nog veel minder in staat zou zijn te concurreeren met de raffinaderijen te Hongkong.

Indien men er toe overgaat met Nederlandsch kapitaal eene fabriek te bouwen om de suiker van Java te raffineeren, dan moet die fabriek niet in China worden gebouwd maar in Java en wel in Midden-Java in verbinding met het spoorwegnet en dicht aan zee gelegen met gemakkelijke gelegenheid tot afschepping.

Een deel der geraffineerde suiker kan dan gezonden worden naar Hongkong. Hier is de suikermarkt voor China en van hier wordt bnitenlandsche suiker naar gelang der behoefte in verschillende havens van China ingevoerd.

Dit geschiedt meestal door Chineesche kooplieden en deze handel zal in hoofdzaak wel in Chineesche handen blijven.

Te Hongkong zou echter een Europeesch generaal agent de belangen der suikerraffinaderij in Java moeten behartigen. Men zou daartoe iemand moeten kiezen, die zeer goed met Chineezee weet om te gaan.

De invoer van geraffineerde suiker in geheel China bedroeg in

1894	425.366	pikols.
1895	564.748	"
1896	530.124	"
1897	614.270	"
1898	669.766	"
1899	665.562	"
1900	452.849	"
1901	1.076.027	"

De invoer is toenemende en het is aan de buitengewone omstandigheden, waarin China en vooral het noordelijk deel

van het Rijk verkeerde, toe te schrijven dat in 1900 minder werd ingevoerd dan in vorige jaren.

Men verlieze intusschen niet uit het oog dat ook in het vervolg ruwe Java suiker nog in groote hoeveelheden gevraagd zal worden voor gemberkokerijen en andere doeleinden in China en ook zal daarnaar nog lang vraag zijn in Japan.

Hiermede zou men rekening moeten houden bij het berekenen der capaciteit der eventueel in Java op te richten raffinaderij.

Men zou moeten trachten behalve in China de in Java geraffineerde suiker ook in te voeren in Japan, in Siam, in Britsch-Indië en in Australië.

Het is meermalen voorgekomen dat Javasuiker, die in Hongkong was geraffineerd, via Java naar Australië werd gezonden.

Indien Australië vasthoudt aan het beginsel geen Aziaten of Negers toe te laten, zal het onmogelijk worden daar met voordeel suikerriet te planten.

Eene raffinaderij in Java zou dan goede vooruitzichten hebben en haar product in Australië op voordeeliger voorwaarden kunnen leveren dan de raffinaderijen in Hongkong.

De raffinaderij in Java zou voor den afzet harer producten in verschillende landen moeten concurreeren met de beide raffinaderijen te Hongkong en met raffinaderijen in Japan.

Wat werklieden betreft geloof ik niet dat men in Java in ongunstiger toestand zou verkeeren dan in Hongkong.

Wel is de Chinees sterker dan de Javaan en kan hij in menig opzicht meer arbeid leveren. Maar door groote vraag naar werkkrachten in allerlei bedrijven, ook bij het aanleggen van wegen en het bouwen zijn de loonen hier stijgende.

Voor een zekere som zal men dus in Java evenveel of wellicht meer nuttigen arbeid kunnen doen verrichten dan in Hongkong.

En de prijzen van steenkolen in Java en Hongkong zullen niet zeer veel verschillen.

Toch zal het heel wat moeite kosten zich tegenover de machtige bestaande maatschappijen op te werken en de merken der Java raffinaderij hier ingang te doen vinden en algemeen bekend te maken.

In de eerste jaren zal men tengevolge der concurrentie zich waarschijnlijk moeten te vreden stellen met zeer lage prijzen

en geringe winst. Wellicht zal dan zelfs hier en daar eenig verlies moeten worden geleden.

Dit verlies zou wellicht gedekt kunnen worden door de winst op den verkoop van geraffineerde suiker in Nederlandsch-Indië en in andere landen.

In verschillende havens zoowel in Aust. alië als in Britsch-Indië en Japan zou men de belangen der Java-raffinaderij moeten toevertrouwen aan agenten, die de toestanden zeer goed kennen en die met groote voortvarendheid den wedstrijd ondernemen tegen de Europeesche en Hongkongsche raffinaderijen.

Indien het mocht gelukken in China algemeene vraag te doen ontstaan naar merken der Java fabriek, dan zouden waarschijnlijk later jaren komen, waarin flinke dividenden kunnen worden uitgekeerd.

Maar men bedenke wel dat wegens de scherpe concurrentie, die men zal ontmoeten, het alleen raadzaam zal zijn eene raffinaderij in Java op te richten indien men over een groot kapitaal beschikt, zoodat men den strijd met de bestaande raffinaderijen kan aanvaarden en niet tezeer afhankelijk is van banken. Mij dunkt dat het kapitaal drie millioen gulden zou moeten bedragen.

Men zal tevens moeten zorgen voor overeenkomsten om de suiker tegen billijke vrachtprijzen naar China, Japan, enz. over te voeren.

De zaak zou zeer breed en groot opgezet en aangepakt maar tevens zeer zuinig en voorzichtig geadministreerd moeten worden. Een groot kapitaal en aanvankelijk eene kleine raffinaderij, die echter voor uitbreiding vatbaar is.

In verband met de uitkomsten der Brusselsche conferentie zou spoedige oprichting eener raffinaderij in Java ernstige overweging verdienen.

DROEZE.

Hongkong, 24 Maart 1902.
